

שנים אוהוין פרק ראשון בבא מציעא

ב.

עין משפט
נר מצוה

(א) ב"ב קע"ט. (ב) [לקמן ט.].
(ג) לקמן כ. ב"ב קי"ג.
(ד) רבינו רש"י (ה) [עין
רש"י, ו] [לקמן ט.].
(ו) [רש"י, ח] שהגבחה.
(ז) רש"י (ט) ודף קי"ג.
(ח) [נדב"מ כג, ט] [ב"ב
קכ, ט] [ו"ד"ה אמאי].

תורה אור השלם

1 וכן תעשה לחמרו וכן
תעשה לשמלתו וכן
תעשה לכל אברת אחיך
אשר תאבד ממנו
ומצאתה לא תובל
להתעלם: דברים כב ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היו וכו'
אמא דרוכב ומנאי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וזה ב"י התם
ה"ם וכו'. ע"ן לקמן דף
קטו ע"א מוס' ד"ה וכו':

מוסף רש"י

ומצאתה. שהיא קרייה
מנאי, דאתאי לידיה
משמע. ואפילו הכי אחך
ולא עובד טובים, ולמך
שאבדת כעני מותרת, ולא
חומא כי אמעט אבדת
כעני מלכות אחריה
אמעט, אבל אי נקטה חייב
לאסוריה (לקמן כ"ב).
ואמרי לה כד'. שם מסת
(גיטין פה).

שנים אוהוין בטלית. דוקא אוהוין לשניהם מוחזקים זה ואין
לזה כח זה יותר מזה שאילו הייתה ציד אחד לצדו היו אידך
המוציא מחזירו ועליו להביא ראיה בעדים שהיא שלו ואינו נאמן זה
ליטול בשבועה: זה אומר כולה שלי. בגמרא מפרש למאי תנא

שנים

א"א אוהוין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה
אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה
אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות
מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
ויחלוקו וזה אומר כולה שלי וזה אומר חציה
שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה
פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי
ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל
שלשה חלקים וזה נוטל רביע: ה"ו היו שנים
רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב
ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר
כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו
בזמן שהם מודים או שיש להן עדים חולקין
בלא שבועה: ג' למה לי למתנא זה אומר
אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר
כולה שלי וזה אומר כולה שלי ליתני חדא
חדא קתני זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי
וזה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וליתני אני
מצאתיה ואנא ידענא דכולה שלי אי תנא אני
מצאתיה הוה אמינא מאי מצאתיה ראיתיה
אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני
תנא כולה שלי דבראיה לא קני ומי מצית
אמרת מאי מצאתיה ראיתיה: והא אמר
ר' רבנאי ומוצאתה דאתאי לידיה משמע אין
ומוצאתה דקרא דאתא לידיה משמע ומיהו
תנא לישנא דעלמא נקט ומדחוי ליה אמר
אנא אשכחית ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה
בעלמא קני תני כולה שלי דבראיה בעלמא
לא קני לה וליתני כולה שלי ולא בעי אני
מצאתיה אי תני כולה שלי הוה אמינא
בעלמא דקתני מצאתיה בראיה בעלמא קני
תנא אני מצאתיה והדר תנא כולה שלי
דממשנה יתירה אשמעינן דראיה לא קני ומי
מצית אמרת חדא קתני והא זה וזה קתני זה
אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה
זה אומר כולה שלי וכו' אמר רב פפא ואיתמא

שנים אוהוין בטלית. אידי דאיידי בהגזל בתרא (ב"ב דף ק"ע).
מחלוקת נסורת נגר ובעל הצית דקתני צמעד הכי
אלו שלו ובכשיל הכי אלו של בעל הצית תני הכא נמי דיני
חלוקות ואע"ג דתרי מסכתא אין סדר למשנה (א) ואיכא מ"ד כולה
נויקין לאו חדא מסכתא הוא ה"מ
לענין מחלוקת ואח"כ סתם לפי שרבי
לא היה לומד כסדר אלא כמו שהיו
חפצים התלמידים אבל כשחזרם על
הסדר חזרם וזריך בכל מסכתא
טעם למה נשנית אחר שלפניה
כדדייק בריש מסכת שבועות (דף כ:)
מכדי תנא ממכות קסליק כו' וכן
בסוטה (דף כ:).

ויחלוקו. תימה דמאי שנא
מההיא דארבא דלמנר
כל דלגיס גבר פרק חוקת הצנים
(ב"ב דף ק"ג ו' וס"ט) [לקמן ט.].
דחשיב כאלו כל אחד יש לו זה זודאי
החלי דלגן סהדי דמאי דתפיס האי
לידיה הוא וכן צמנה שלישי דמדמי
בגמרא לטלית חשיב שהוא שהנפקד
תופס צחוקת שניהם כאלו הם עצמם
מוחזקים זו לכך משני דהתם ודאי
דמד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה
להיות אמת ולכן יהא מונח אבל
טלית דאיכא למימר דתרווייהו הוא
יחלוקו וכן שנים אדוקים צטנר
דמדמי לקמן (דף ק"ג) [למנ"י משום
דשניהם אדוקים זו דהחלוקה יכולה
להיות אמת דאפשר שפרע לו החלי
וצמנה אין דרך שיקנה לו החלי אחרי
שהוא ציד חזירו אבל צארבא אע"ג
דאפשר שהיא של שניהם כיון דאין
מוחזקין זו הוי דינא כל דלגיס גבר
ולסומכוס אע"ג דאין מוחזקין זו ואין
החלוקה יכולה להיות אמת היכא
דאיכא דררא דממונא פירוש שבלא
טענותיהם יש ספק לצית דין יחלוקו:
וזה נוטל רביע. וא"ת יהא נאמן
דחזיו שלו מיגו דאי צעי אמר
כולה שלי כדאמר' בגמ' [לקמן דף ט.].
האי מיגו גופיה לפטרו משבועה אי
לא משום דאיערומי קמערים ומפרש
ריצ"ס דמיגו להוציא לא אמרי' דחזיו
השני מוחזק זה כמו זה וההיא דחוקת
הצנים (ב"ב דף ק"ג ו' וס"ט) [לקמן ט.].
ליה לרבה אין שטרלא זיפא הוא
ומייהו שטרלא מעליא הוא לי צדי
ואצד והימניה רבה להוציא צמיגו דאי
צעי אמר שטרלא מעליא הוא ה"התם
היינו טעמא משום דאפי' הוה שתיק
רק שלא היה מודה שהוא מווייף היה
נאמן כי החתימה הייתה נכרת לעומדים
שם ורצ יוסף אית ליה דאפילו מיגו
לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוא
טוען צהאי שטרלא הוא שקר ואין
לומר מיגו אלא היכא שטענמו

א א מיי פ"ט מהלכות
טוען וטען ה"ו סמג
עשין זה טוש"ע ח"מ סי'
קלח סעיף א:
ב ב מיי שם הלכה ח
טוש"ע שם סעיף ב:
ג ג מיי שם הלכה ז
טוש"ע שם סעיף א:
ד ד מיי פ"ו מהלכות
גזילה ואצרה ה"ו א
סמג עשין עד טוש"ע ח"מ
סי' רמח סעיף א:
ה ה מיי פ"ב מהלכות
מכירה ה"ו ד ועין
צבשנות וצמ"מ סמג עשין
פכ טוש"ע ח"מ סי' רכב
סעיף א:

רבינו חננאל

שנים אוהוין בטלית זה
אומר אני מצאתיה
וכו'. ואקשיי ע"ה למה לי
למתנא תוב זה אומר כולה
שלי הלא באומר אני
מצאתיה משמע דכולה
שלי היא. ופרקי הא
אתא לאשמעינן דבראיה
בעלמא לא קני לה
למצאה. הא לא מיבעיא
דהא אמר רבינא ומצאתה
דאתאי לידיה משמע.
דבריי רבינא בהגזל בתרא
ה"ו אין פורטין מתיבת
המוכסין ופשוטה היא.
ואוקומנא למתני רישא
במצאה וסיפא דקתני זה
אומר כולה שלי בקנייתא
בשטוען אני קנייתה
ונתתי דמיה לבעליה

ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכן אינו מיגו
דהאומר כולה שלי יש לו זודאי חזיה והאומר חזיה שלי ספק אס
יש לו זה כלום כדאמרין צפרק החולץ (ביבמות דף ל"ח). ספק ויצם
שצאו לחלוק
בנכסי ספק אמר אנה צר מתנא אנה ואית לי פלגא ויצם אמר את
צרא דידי ולית לך ולא מידי הוה ליה יצם ודאי וספק ספק ואין ספק
מוציא מידי ודאי ו"ל דהתם יצם שהוא צנו של ספק ודאי יורשו ולא
יוציא הספק מספק ממונו אבל הכא אין ספקא מה שהוא ודאי צחזיו
שיועיל לו לחזיו השני: בראיה בעלמא קנה. אע"ג דקתני צמנתי' [לקמן
דף ט.]: ראה את המנאיא ואמר לחזירו תנה לי דלא קנה צראיה
וכן ראה את המנאיא ונפל עליה [לקמן דף י.]. קתני נמי דלא קני
מאי למדחי כיון דאמר תנה לי או שנפל עליה גלי דעתיה דלא
ניחא ליה למקני
עד שיגיע לידו: דבראיה בעלמא לא קני. והא דאמרין צפרק הצית
והעלייה [לקמן דף ק"ח. וס"ט] הצטעה צהפקר קני היינו עששה
מעשה
כל דהו כגון שגדר גדר קטן: והא זה וזה קתני. איכא דוכמי דפרין
כי האי גוונא ואיכא דוכמי דלא פריך: ועי' מוס' צטורות דף לא:
ד"ה א"י:

ב: שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

ו א מ"י פ"כ מהלכות
מכירה הלכות ד ועיין
בהשגות ונ"מ סמך עיין
פנ תוס"ע ח"מ ס' רכב
ספיקא א:

רבינו הגאון

ואמרו אי הכי נשאל
למוכר למי מהן מוכר
וממי קבל דמיה ושנינו
באומר לא ידעתי ואמר
ששנינו תבעה ממני
לקנותה ואמרתיה להן מי
שיתן לי דמיה הרי היא
מכורה ונתן לי א' מהן
דמים והא' השליך המעות
לפני ולקחו הטלית ואינו
יודע מי מהן שנתן ומי
שהשליך כגון זה שנינו
שנתן נשבעין וחולקין.
וכיון שא' הוא שקנה והא'
טוען בשקר וחזי הנא
שנתן נשבעין ונחלקין
נטולין בלא שבועות
מכלל דבאי תנא לא
חייש לשבועת שורא של
אחד מהן. מתני' הלא
כבד נס דאי בן נס
הוא חייש וקחי שניהן
נטולין בלא שבועת. דברי
בן נס הן בשבועות
פרק כל הנשבעין שבתורה
הלכה וחזוני על פסק.
ודחינן אפי' תימא בן
נס [הכא] איכא למימר
דלמא תרוייהו בחדא
אגבהו וה"ה בקנייתא
שניהן כא' קנאוה ואין
ביניהן שבועת שורא. תוב
אמרו לימא מתני' הלא
המוטל בספק חולקין ממון
שבועה דהני שור שנגח
את הפרה ונמצאת עוברת
בצדה וכו'. ואמרו בגמ'
אריי אמר שמואל זו
דברי סומכוס אבל חכמים
אומרים זה כלל [גדול]
ברין המוציא מחבירו
עליו הראיה. תנא נמי
הכי שור שנגח את הפרה
ונמצא עוברת בצדה
ואינו יודע אם עד
שלא נגחה ילדה ואם
משנחמה ילדה משלם
ח"ו לפרה ורביע נזק
לולד דברי סומכוס וחכמי
המע"ה. ואמרו אלא מאי
מתני' אינה כסומכוס
אלא כרבנן אמאי נשבעין
והא המוציא מחבירו
היכא תפיס חד ואיך
טועין עליה אמור רבנן
המע"ה. הכא דתרוייהו
תפיס לה אמר רבנן
חולקין בשבועה. אלא
אי אמרת סומכוס השתא
ומה התם דלא תפיס
תרוייהו וכו'. דברי רבה
בר [רב] הונא דאמר אמר
סומכוס אפי' ברי וברי
בהמליף פה בחמור
בפי השואל את הפרה
ודברי ר' חייא בר אבא
אמר סומכוס אפי' ברי
וברי כרבה בר [רב] הונא
בסוף פ' המניח את הכר.

אי תנא מציאה. משום דמורה ואמר חבירי לאו מידי חסר לכך
תפיס אע"ג שיודע שחבירו מנאח ורמו רבנן שזוהי עליה כדי
שיפרוש אבל מקח וממכר דליכא למימר הכי שאם יודע שחבירו קנאה
לא הוי תפיס ומדתיפס בה סבור שלו הוא ונתרצה המוכר כדמסיק
לקמן דנקיט זוזי מתרוייהו אימא לא
ישבע דמשום שזוהי לא יפרוש שהרי
סבור הוא לומר אמת קמ"ל דאפ"ה
ישבע והיכא שודאי אינו סבור לומר
אמת כגון דקא טועין כל אחד אני
ארגמיה שאחד מהן טוען שקר
בזמנא או כגון שנים אדוקין בשטר
דלקמן (דף טז). התם פשיטא דיתלוקו
בשזוהי דע"י שזוהי ודאי יפרוש
דחשיד אממונא לא חשיד אשזועתא:
ולרזי זוזי ממאן נקט. פרש"י
נשאל למוכר ואע"ג דאין
המוכר נאמן כשאין מקחו צידו כדאי'
בעשרה יוספין (קדושין דף עג: ושם ד"ה
ד"ה) ה"מ דנקיט מתרוייהו אבל
בדנקיט מחד נאמן אפילו אין מקחו
צידו וגרסינן בתר הכי ולא ידעינן
וכחוס דחק לפרש כן דהכא פריך
שפיר דאע"ג דאין מקחו צידו נאמן
הוא כעד אחד ואמאי שניהם נשבעין
אזתו שהמוכר מסייעו יפטר משזוהי
ואיך ישבע שזוהי דאורייתא והשתא
גרס שפיר ולא ידע דאי ידע הוי
נאמן כעד אחד ומיהו ה"מ לשנויי
דליתיה קמן דנשייליה ור"י מפרש
דנשאל להם ממני קבל המוכר המעות
שאין לנו חושדין אותן לשקר זוה
לומר נחמי והוא לא נתן וגם הם
אינם חלוקים אלא למי נתרצה המוכר
אבל נחמינת המעות אינם חלוקין:
לימא מתני' ד"ה כבן ננס. מלינו
למימר ידוע שפיר דמתני'
אפשר דתרוייהו צדדי אגבהו
ומ"מ פריך שיתלוקו בלא שזוהי אחרי
שאפשר בלא ליהי שזוהי שזוהי שזוהי
התם ודאי איכא שזוהי שזוהי:
התם ד"ה תפיס תרוייהו. כ"ה
האחד ואע"ג דאפי' צעומדת
באגס אית להו לרבנן המוליח מחבירו
עליו הראיה מ"מ מקרי האחד
תפיס מחמת חזקת מריה קמא ואית דגרס התם דחד מינייהו הוא:
היכא דאיכא דררא דמונא. פירוש שצדל טענותיהם יש ספק
לצ"ד דיש לאחד תביעה על חבירו בלא טענות כגון
צבור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.) ומתחילף פרה בחמור^(א) אחרי
שהספק נולד מעצמו דין הוא שיתלוקו אפילו בלא שזוהי:
ומה התם דאיכא דררא דמונא. ואיכא למימר כולה דמר.
לא פריך אלא אי סומכוס ס"ל כרבנן דבן ננס ללא
חיישי לשזועת שזוהי דלבן ננס אדרבה היכא דאיכא למימר כולה
דמר פלגי בלא שזוהי משום דאיכא צדדי שזועת שזוהי:
ומה התם דאיכא דררא דמונא. בפרק ח"ה (ב"ב דף לה. ושם)
גבי ארצה דאמר רב נחמן כל דאליס גבר פריך מהמתחילף
פרה בחמור דיתלוקו ומשני התם איכא דררא דמונא ולא פריך
ומה התם דאיכא דררא דמונא ואיכא למימר כולה דמר יתלוקו גבי
ארצה דאיכא למימר דתרוייהו הוא ואין חולקין אלא כל דאליס גבר
כדפריך הכא היינו משום דלענין חלוקה סדרת דררא דמונא
היא טובה מאחר שספק גמור הוא בלא טענות דין שיתלוקו אבל
ארצה אע"ג דאפשר דתרוייהו היא כיון דליכא דררא דמונא ואין
אוחזין הוי דינא כל דאליס גבר אבל לענין שזועת אין מועיל סדרת
דררא דמונא לחלוק בלא שזוהי אחרי שהיא צדדי של אחד
מהם סדרת הוא שיתלוקו בשזועת אולי יודה אחד מהם:
התם

דמורה ואמר. מורה היתר לעצמו לאחוז בה בלא משפט: **לאו מידי**
חסר. אינו מפקיד כלום בנכס בזה לו ואף בלא תורה: **אבל מקח**
וממכר דליכא למימר הכי. ואע"ג שזה גם הוא נתן את המעות
למוכר כדאוקמינן לקמן דנקט מתרוייהו חד מדעתיה וחד בע"כ
וכשיתלוקו יטול זה חצי מעותיו וזה
חצי מעותיו אפ"ה חסרון הוא אלא
דאי לא הוה לריך לה לא הוה מהדר
אצתרה למזנה וזה שצא לחלוק וליתן
חצי דמים שלא כדין ממסרו: **דמי קא**
היבנא. דמים אני רוצה ליתן: **אבל**
מליאה דליכא למימר. חבירי ילך
וימנא אחרת זה ודאי ממסרו ממון:
ולחזי זוזי ממאן נקט. נשאל את
המוכר ממני קיבל דמיה דתניא
בקדושין (דף עג:.) נאמן בעל המקח
לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי.
ואע"ג דמסיים צ"ה שמקחו צידו אבל
אין מקחו צידו אינו נאמן שלא נתן
לצ' לדבר כל כך להיות זכור מאחר
ששניהם חזרו אחריהם צפיקוק דמיה
הא אוקמינא התם דנקט זוזי
מתרוייהו מחד מדעתיה ומחד בע"כ
כיון דלא עליה רמיא לאסודי לא דק
כולי האי להיות מזהר משהלכו מלפניו
הי מדעתיה והי בע"כ אבל היכא דלא
קיבל דמים אלא מחד מידכר דכיר
ליה: **לא לריכא דנקט זוזי מתרוייהו.**
ה"ג ולא ידעינן מהי מדעתיה ומהי
בעל כורחיה. ולא גרסי' ולא ידע דאפי'
ידע צו אין המוכר נאמן משהלכו
כדמוקי התם: **מסני'** דמשבע
לתרוייהו וחד משבע לשיקרא: **דלא**
בן ננס. במסכת שזועות (דף מה.)
גבי חנוני על פנקסו: **אלו ואלו.** באין
לצ"ד על מנת לישבע אחד מהם
לשואל אמר בעל הבית לחנוני תן לבני
חטים צדינך ועלי לשלם או לפועלים
בסלע מעות שאני חייב בשכרם ועלי
ליתן סלע הוא אומר נתמי והוא אומר
לא נטלתי ושניהם תובעין את צע"ה:
שניהם נשבעין ונוטלין מצעל הבית
אמר בן ננס כיצד אלו ואלו באין ליה
שזועת שזוהי אלא שניהם נוטלין
בלא שזועה: **אימור צדדי הדדי**
אגבהו. למציאה וכל אחד ואחד סבור אני האגבהתיה תחילה וכולה
שלי וכי משתבע על חליה קושטא משתבע. ולענין מקח וממכר
נמי שמה לשניהם נתרצה: **כסומכוס.** צדכא קמא גבי שור שנגח
את הפרה ומנאל עוברת צדכה (דף מו.). עליו הראיה. צדדים
ואי לא לא גבי מידי והכא חולקין [בשזועה]: **ה"ג** אי אמרס
בשלמא רבנן הסס דלא ספסי תרוייהו אמור רבנן כו' **הכא דספסי**
תרוייהו פלגי בשזועה אלא אי אמרס סומכוס ומה הסס דלא
ספסי תרוייהו אמר סומכוס פלגי בלא שזועה הכא דספסי
תרוייהו לא כל סין: **תרוייהו ספסי.** ואין כאן מוציא מחבירו:
שזועה פלגי לה. כיון דמחסר גזוינא צמה שחבירו תופס
דהאי תפיס כולה והאי תפיס [בכולה]^(א) לא קיס להו לרבנן
להוציא ממון מחזקתו כדדי כלאמרי' התם לרבנן דצעי ראייה
הצריכוס שזועה: **שמה ושמה.** כי התם דקחני נמאל עוברת
צדכה ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה אם משילדה נגחה
ולא מת הולד מחמת הנגיחה אלא מאליו וכיון דכל חד שמה
טועין ליכא למרמי עליהו שזועה: **דרצה צר רב הונא.** בפרק
השואל לקמן (דף ק.ק.) **דררא דמונא.** חסרון ממון. שאם
יפרע זה שלא כדין הוי חסרון ממון ואם נפטרנו שלא כדין
נמנא זה חסר ולד פרתו: **ומה הסס דאיכא דררא דמונא**
כו'. איזה מהן שמפקדי החצי שלא כדין אתה מחסרו ממון:
ואיכא

(א) קדושין עד. ט שזועות
מה. א (ב"ק לה: וש"ס).
ד שם לה: [ע"ש] (דף
מו.) לקמן ק. (ה) [רש"י].
ו לקמן ק.

הגהות הב"ח

(א) נ"ב ופי' תנא מקח
וממכר ה"א התם הוא
דנמו:

מוסף רש"י

ולחזי זוזי ממאן נקט.
קא ס"ד שלא קיבל מעות
אלא מאחד מהם, הא ודאי
מדכיר דכיר זוזי דמאן קיבל
(קדושין עד.). כיצד אלו
ואלו באין לידי שבועת
שורא. כאן לביד לישבע
שזועת שזוהי מביניהם,
ליתבחה דלית משקר
(שבועות מה.). אמר
סומכוס אפילו ברי
וברי. דשניהם טוענים
טענת גבר, ואפילו הימ
דנבעט טוען כרי לי שאני
חייב ואפילו הכי כיון דלני
דינא מספקא מאן קאמר
קושטא חולקין (ב"ב לה.).

